

Nepadomāja par neatkarības robežām

Par valsts nespēju atlaist no darba Rimšēviču un par banku biznesu ar nerezidentiem – saruna ar zvērinātu advokātu Rūdolfu Enģeli.

3. lpp.

Nepadomāja par neatkarības robežām

Par valsts nespēju atlaist no darba Rimšēviču un par banku biznesu ar nerezidentiem - Romāna Meļņika saruna ar Sorainen partneri, zvērinātu advokātu Rūdolfu Eņģeli

Valsts nonākusi divainajā situācijā, kad pēc visa, kas noticis, būtu no amata jāatlaiz centrālās bankas prezidents, taču likumi to nepieļauj. Politikiem atliek vien lūgties, lai protas pats.

Jautājums nav viennozīmīgs. No vienas puses, ir svarīgi, lai centrālajai bankai būtu nodrošināta diezgan liela neatkarība no visām varas struktūrām.

Lai bankas vadība netiktu mainīta kaut kādu politisku interešu dēļ?

Tieši tā. Tāpēc jābūt diezgan stingriem aizsardzības mehānismiem, lai bankas prezidentu nevarētu atbrīvot no darba bez ļoti nopietna pamata. Bet, no otras puses, var būt situācija kā šī, kad kaut kāds risinājums tomēr nepieciešams. Tas, ka valsts nekādi nevar atbrīvoties no centrālās bankas prezidenta, kuram ir aizdomas turamā statuss krimināllietā, arī līdz galam nav pareizi. Likuma normas nav isti pārdomātas, likumdevēji savulaik pārāk lielu uzmanību likuši uz amata neatkarību, nepievēršot uzmanību iespējai pie zināmiem apstākļiem to neatkarību ierobežot.

Tas, vai Rimšēviča kungam pašam vajadzētu vai nevajadzētu atkāpties no amata, vairāk ir politisks atbildības un varbūt morāles jautājums. Ja tik daudzi cilvēki no visām varas aprindām saka, ka viņa palikšana amatā šobrīd kaitē Latvijas tēlam, iespējams, ka viņos vērts ieklausīties. Bet, protams, tā ir viņa paša izvēle.

Droši vien viņš vadās pēc tā, ka atkāpšanās no amata varētu tikt tulkota arī kā vainas atzīšana?

Protams, es kā advokāts ļoti ticu nevainīguma prezumpcijai. Kamēr nav spēkā stājies tiesas spriedums, tikmēr, protams, personu par vainīgu nevar atzīt. Tomēr politiskās vai morālas atbildības uzņemšanās jau parasti raksturīga ar to, ka cilvēks nesagaida gala spriedumu, bet vienkārši pasaka: es neļūtos vainīgs, tomēr saprotu, ka šajā situācijā mana palikšana amatā nodara lielāku kaitējumu. Te var vilkt paraleles ar to, kas notika *ABLV Bank*, kur pagājušajā nedēļā viens no valdes locekļiem atkāpās no amata tāpat, sakot, ka neuzskata, ka viņš kaut kādā veidā pārkāpis likumu, tieši otrādi – uzskata, ka gan viņš, gan banka rīkojušies atbilstoši likumam, bet tajā pašā laikā saprot, ka būs laukā bankai. Ja viņš no amata atkāpjas, Bankas pārēja vadība to augstu novērtēja, atzīstot, ka viņa solis bija pareizs, neatkarīgi no tā, ka viņi visi tic, ka viņš nav bijis vainīgs.

Politīķi meklē risinājumu šai situācijai. It īpaši ņemot vērā, ka Rimšēvičam ir arī amats Eiropas Centrālajā bankā.

RŪDOLFS EŅĢELIS: –Protams, šad tad regulators atrod kaut kādus trūkumus, par tiem bankas saņem sodus, bet tā ir arī laba motivācija otrreiz tādus trūkumus vairs nepieļaut. Bet tas pats notiek arī citās valstīs. FOTO - LETA

Nevajadzētu risinājumu uzrakstīt tik šauru, tik specifisku, kas der tikai vienai konkrētai situācijai

mus, vadoties pēc konkrētās situācijas. Vai ir labi, ka likums taps vienam cilvēkam, vienai situācijai?

Nebūs jau pirmā reize, kad Latvijā tas tā notiek. Manā uzvertē tas pats par sevi nav nekas briesmīgs. Mūsu tiesību sistēma tomēr ir relatīvi jauna, modernajā tīrums ekonomikā attīstāmies tikai aptuveni 28 gadus, visādi laiki piedzīvoti, katra krīze, katrs saspiļējums rada kādu jaunu mācību, ko ņemt vērā. Grūti teikt, vai kādam var pārņemt, ka šādi apstākļi netika iepriekš paredzēti. Iespējams, ka Latvijas Bankas regulējums šajā ziņā nav bijis uzmanības centrā, tāpēc nav izspēlēti visi iespējamie scenāriji. Tas, ko gan nevajadzētu darīt, nevajadzētu risinājumu uzrakstīt tik šauru, tik specifisku, kas der tikai vienai konkrētai situācijai, bet neder plašākam situāciju klāstam, kas var būt nākotnē.

Šajā sakarībā ir vēl viens pretrunīgs aspekts – par amatalgu. Banka paziņojusi, ka tās prezidents algu nesāņems, kamēr nevar pildīt pienākumus. No vienas puses, pareizi, ka nesāņem algu, ja neko nedara, bet, no otras, tiek vājinātas aizstāvēšanās iespējas gadījumā, ja nevainīgs.

Varbūt te bijusi izpratne, ka viņam tomēr ir pietiekami daudz līdzekļu, lai nodrošinātu sev aizstāvību. Tas, saģlabāt vai nesaglabāt darba samaksu, atkarīgs no apstākļiem. Šajā gadījumā būtiski, ka viņš prezidenta funkcijas nepilda tādēļ, ka viņam no teiktais drošības līdzeklis, par ko lēmīs procesa virzītājs, kurš ir neatkarīgs no valsts varas ietekmes.

Mazliet gribēju apvaicāties par paralelo skandālu – to, kas saistīts ar ABLV Bank. Lielais pārņemums, kas izskan, ka viņi strādāja ar nerezidentiem. Kā ir no tiesību eksperta viedokļa – tas tiešām milzu grēks?

Uzreiz pateikšu, ka negribu sniegt nekādu komentāru tieši attiecībā par *ABLV Bank*, jo man ar viņiem šobrīd ir advokāta un klienta attiecības. Bet par šo jautājumu kopumā – banku sfērā ir vispārīga izpratne, ka jebkurai bankai klients nerezidents ir tas, kurš atrodas citā valstī nekā pati banka, un caur to viņš vienmēr tiek uzskatīts par klientu, kuram ir nedaudz augstāks risks nekā klientam rezidentam. Tādēļ, ka nerezidents atrodas tālāk prom no bankas, citā valstī, bankai sarežģītāk viņu iepazīt, izprast, saprast viņa darbību, uzraudzīt, kas ar to klientu notiek, sekot līdz publiskām ziņām par šo to utt. Bet tas, ka tas ir sarežģītāk, vēl nenozīmē, ka to nevar izdarīt. Pasaulē ir vairākas valstis, kas ļoti labi šo biznesu izkopošas. Manā skatījumā, šobrīd šajos apstākļos nākt klajā ar skaliem saucieniem, ka no tiem nerezidentiem ir jāatsakās vispār un ka nerezidents dod tikai launumu Latvijas finanšu sistēmai, būtu nepārdomāti. Jo tomēr nerezidentu finanšu apkalpošana, nevar noliegt, bijusi ļoti nozīmīga daļa Latvijas banku sistēmā jau 20 un vairāk gadu. Šajā laikā šis bizness labā nozīmē ļoti labi attīstījies, iegūtas ļoti vērtīgas zināšanas, izveidota laba starptautiska reputācija šo nerezidentu klientu lokā par to, ka Latvija ir valsts, kurā viņi var saņemt pakalpo-

stus – Šveici, Austriju, Lielbritāniju. Tā ir priekšrocība, ko nevajag zaudēt. Tas, protams, nenozīmē, ka nevajag risināt problēmas, kas ar šo sektoru saistītas.

Tad jānodala labie un sliktie nerezidenti?

Ir tādi nerezidenti, kuru apkalpošana vairāk saistīta ar viņu aktīvu pārvaldīšanu, – viņi ieguvuši turību savās valstīs, bet kaut kādu iemeslu dēļ visus vai daļu aktīvu vēlas turēt ārpus savas valsts, viņiem vajadzīgs, lai tos aktīvus kvalitatīvi apkalpo – lai tos iegūda, lai tie nes pelnu, lai tie ir drošībā. Cits virziens ir klienti nerezidenti, kuri nodarbojas ar tirdzniecības darījumiem un ar to saistītiem maksājumiem, – tur darījumi regulārāki, biežāki, līdz ar to vairāk jāseko visam līdz, un tas, protams, ir sarežģītāk. Bet arī tas darāms, te vienkārši jautājums par resursiem, bankas menedžmenta spēju izveidot adekvātu risku kontroles sistēmu. Protams, šad tad regulators atrod kaut kādus trūkumus, par tiem bankas saņem sodus, bet tā ir arī laba motivācija otrreiz tādus trūkumus vairs nepieļaut. Bet tas pats notiek arī citās valstīs. ●